

În primăvara anului 1981 s-a descoperit accidental, în urma unei alunecări de teren, o necropolă getică plană, de incinerare, la Strahotin, comuna Dîngeni¹.

Săpăturile de salvare² efectuate aici pe parcursul a două campanii (în iulie 1981 și iulie — august 1982), au dus la descoperirea a 19 morminte, între care 16 morminte plane de incinerare în urne, două cu resturile cinerare depuse direct pe fundul gropii și un altul (singurul pînă în prezent) de înhumare, lipsit de inventar, după toate aparențele răvășit.

Punctul „Ponoare”, unde se află necropola, este situat la aproximativ 2 km vest de sediul I.A.S. — Dîngeni, instalat în fostul conac Mavrocordat, pe marginea unui platou al terasei superioare a malului drept al râului Jijia, în vecinătatea livezii și viei C.A.P. Iacobi³. Terenul este supus alunecărilor, datorită solului nisipos care suprapune straturi impermeabile de loes. Altitudinea absolută a platoului este de 166,1 m, iar diferența de nivel față de șesul Jijiei este de 71 m (fig. 1)⁴.

În urma alunecării de teren amintită, au fost recuperate fragmente ceramice și oase calcinate, precum și un bloc metalic, format prin sudarea a 19 vîrfuri de săgeți din bronz,

datorită temperaturii ridicate, la care au fost supuse pe rugul funerar. Au putut fi identificate, iar apoi cartate și cele trei morminte din care proveneau descoperirile accidentale (fig. 2). Ulterior, după lucrări de restaurare, au putut fi întregite cele două urne aparținînd mormintelor 1 și 2, ambele fiind vase în formă de clopot.

Sistemul de săpătură a fost determinat de aceste prime descoperiri accidentale. Au fost trasate secțiuni late de 2 metri, de lungimi diferite, a căror adîncime în rare cazuri a fost de peste 1 metru, mormintele aflîndu-se de obicei în gropi a căror funduri în prezent sînt la maximum 0,90 m adîncime. Secțiunea I, lungă de 30 m a fost trasată perpendicular pe marginea terasei, în dreptul locului de descoperire a mormintului 2, orientată pe direcția nord-est — sud-vest. Pe traseul acestei secțiuni, în carourile 4, 11 și 13, la adîncimi variînd între 0,26 și 0,50 m, au apărut: un fragment de strachină cu buza frasă spre interior, un fragment de vas din pastă poroasă (probabil dintr-o urnă funerară) și un fragment ceramic atipic. Această primă secțiune ne-a permis să stabilim stratigrafia locului, care se prezintă astfel:

1. orizontul negru al solului actual — pînă la -0,20 m;
2. orizontul brun-gălbui, cu pigmenți de culoare neagră, între 0,20 și 0,45 m;
3. loes degradat, cu mult nisip — între -0,45 și -0,75 m și
4. loes galben, nisipos — sub -0,75 m.

Secțiunile următoare s-au trasat perpendicular pe Secțiunea I, cu distanțe de numai 0,20 m între ele (S. II — IV în 1981 și S.V — XIII în 1982).

Din 1982, începînd cu Secțiunea VII, am investigat și sectorul nord-vestic, flancul stîng al săpăturii, unde prin examinarea atentă a peretelui ultimei alunecări de teren, am descoperit rămășițele mormintului 9. Am stabilit să se dea numere fără soț secțiunilor din flancul stîng și numere cu coț celor din flancul drept, Secțiunea I delimitînd cele două flancuri.

¹ Semnalarea ne-a fost făcută de prof. C. Andrei de la Școala generală Dîngeni care a întreprins și primele măsuri pentru recuperarea fragmentelor ceramice și a unor obiecte apărute ca urmare a unei alunecări de teren, la locul pumit „Ponoare”. Mulțumim și pe această cale domnului profesor atît pentru prețioasele informații pe care ni le-a furnizat la timp, cît și pentru faptul că ne-a pus la dispoziție întreg materialul recuperat cu ajutorul elevilor de la cercul de istorie al Școlii generale Dîngeni. Fragmentele ceramice adunate au adus la întregirea a două vase sub formă de clopot, provenind de la urnele de incinerare a două morminte. De asemenea au fost trecute în inventarul Muzeului județean vîrfurile de săgeți de bronz cu trei încheși, sudate cu perijul racinerării.

² Primirea imediată a aprobării solicitate Consiliului Culturii și Educației Socialiste pentru săpătură a permis salvarea a încă patru morminte, cu 11 vase și diverse obiecte de inventar chiar în prima campanie, din vara anului 1981.

³ Ridicarea topografică a punctului „Ponoare” a fost făcută în vara anului 1982 de muzeograful Octavian-Liviu Șovan de la Oficiul județean Botoșani pentru patrimoniul cultural național, fapt pentru care îi aducem mulțumirile cuvenite.

⁴ Săpăturile de salvare au fost efectuate de către

Pînă în prezent s-au descoperit următoarele complexe funerare :

Mormîntul 1, situat în terenul alunecat, se afla la 1,4 m nord-est de caroul 3 al Secțiunii IV. Din acest mormînt au fost recuperate cu ajutorul Școlii din Dingeni vestigiile descoperite întimplător după producerea alunecării. După restaurare s-au putut întregi din fragmentele ceramice adunate :

1. Vas în formă de clopot (fig. 3/1) folosit drept urnă funerară. Vasul este lucrat cu mina, din pastă poroasă, are pereții groși, gura este de mai bine de două ori mai largă decît fundul vasului, are buza puțin îngroșată, iar sub buză se află un briu aplicat, alveolat. Pe diametrul maxim al vasului se află patru proeminente sub formă de limbă⁴. Culoarea vasului este cenușie-cărămizie, prezentînd la suprafață pete datorate probabil arderii secundare la care a fost supus în timpul cremăției. Vasul este deformat. Dimensiuni : înălțimea = 250 mm ; diametrul gurii = 290/230 mm ; diametrul bazei = 120 mm. Număr de inventar : 6471.

2. Un bloc metalic format din 19 vîrfuri de săgeți din bronz, cu trei muchii, care în urma tratării chimice în laborator s-a desfăcut în trei grupări a cîte patru vîrfuri și una cu șapte vîrfuri de săgeți prinse între ele. Număr de inventar : 6472 — 6475.

3. Cîteva fragmente de strachină mare, cu buza rotunjită, adusă spre interior (fig. 7/5), care a servit probabil drept capac pentru urnă, dar care nu a putut fi întregită.

Mormîntul 2, descoperit tot accidental, în urma alunecării de teren, s-a aflat la cca 1 m nord-est de capătul nordic al Secțiunii I. Cu fragmentele ceramice adunate s-a putut întregi un vas. Au rezultat următoarele piese :

1. Vas în formă de clopot, (fig. 3/2) din pastă poroasă, de culoare cărămizie, avînd perețele mai subțire și fiind mai „elegant” modelat, cu patru proeminente sub forma unor limbi de dimensiuni mai mici, situate imediat sub diametrul maxim al vasului. Buza este dreaptă, groasă de 12 mm, iar la aproape 3 cm sub buză este situat un briu aplicat, de dimensiuni reduse, mai mult schițat, împodobit cu alveole. În dreptul proeminențelor, briul este întrerupt de butoni tronconici, împodobiți cu o alveolă în mijloc. Raportul între diametrul gurii și al fundului vasului este de 1/2. Dimensiuni : înălțimea = 210 mm ; diametrul gurii = 265 mm ; diametrul bazei = 130 mm. Număr de inventar = 6476.

2. Fragmente ceramice de la un al doilea vas sub formă de clopot, din pastă poroasă, de

factură grosieră, care nu s-a putut întregi (fig. 7/10).

3. Fragmente ceramice provenind de la două străchini din pastă mai bună, de culoare neagră și lustruită la exterior, cu buza îngroșată, rotunjită, trasă spre interior, de tradiție hallstattiană (fig. 7/2, 9).

Mormîntul 3, descoperit la adîncimea de -0,40 m în Secțiunea III, caroul I. Conține un singur vas :

1. Vas-borcan de dimensiuni mici, modelat din pastă poroasă, grosieră, lucrat neglijent avînd un briu alveolat schițat numai, iar proeminențele (patru la număr) inegale, se află pe linia briului, pe care-l întrerup. Gura vasului este numai cu puțin mai largă decît fundul, peretele este bombat (fig. 6/1). Pasta are culoare cărămizie la suprafață, iar miezul este negru. Dimensiuni : înălțimea = 85 mm ; diametrul gurii = 105 mm ; diametrul bazei = 90 mm. Număr de inventar : 6477. Înăuntru conținea fragmente mici de oase calcinate, fragile, probabil resturile cinerare ale unui copil.

2. Lespede mică de gresie, descoperită alături de vas, care ar fi putut servi drept capac urnei. Nu a putut fi observat conturul gropii.

Mormîntul 4, descoperit la adîncimea de 0,52 m, la 5 m spre vest de mormîntul 3 și circa 7 m sud-sud-est față de mormîntul 2. Conține un singur vas.

1. Strachină mare, lucrată cu mina, din pastă bună, cu lustru la exterior, avînd buza rotunjită, trasă spre interior și fundul profilat (fig. 3/7). Culoarea cărămiziu-cenușie, cu pete. Vasul era pe jumătate umplut cu fragmente de oase calcinate. Dimensiuni : înălțimea = 120 mm ; diametrul gurii = 350 mm ; diametrul bazei = 130 mm. Număr de inventar : 6478. Mormîntul a fost lipsit de „capac și nu s-a descoperit nici un alt obiect de inventar. Nu s-a putut observa forma gropii mormîntului.

Mormîntul 5 s-a descoperit în caseta 1, la aproximativ 1 m spre nord-vest față de mormîntul 3. La adîncimea de -0,37 m a apărut fundul strachinii folosită drept capac de urnă, deci partea superioară a mormîntului. Din vase :

1. Vas în formă de clopot, folosit drept urnă, lucrat din pastă poroasă, avînd culoare cărămizie, împodobit cu un briu alveolat și patru proeminente în formă de limbă, de mici dimensiuni, situate pe linia briului, orientate în sus (fig. 3/5). Dimensiuni : înălțimea = 250 mm ; diametrul gurii = 220 mm ; diametrul bazei = 130 mm. Număr de inventar 6479. În interiorul urnei se aflau fragmente de oase calcinate, mărunțite.

2. Strachină de mărime mijlocie, cu marginea rotunjită și mult îngroșată, trasă spre

⁴ I. H. Crișan, *Ceramica daco-geică*, Cluj-Napoca, 1979, p. 65—99.

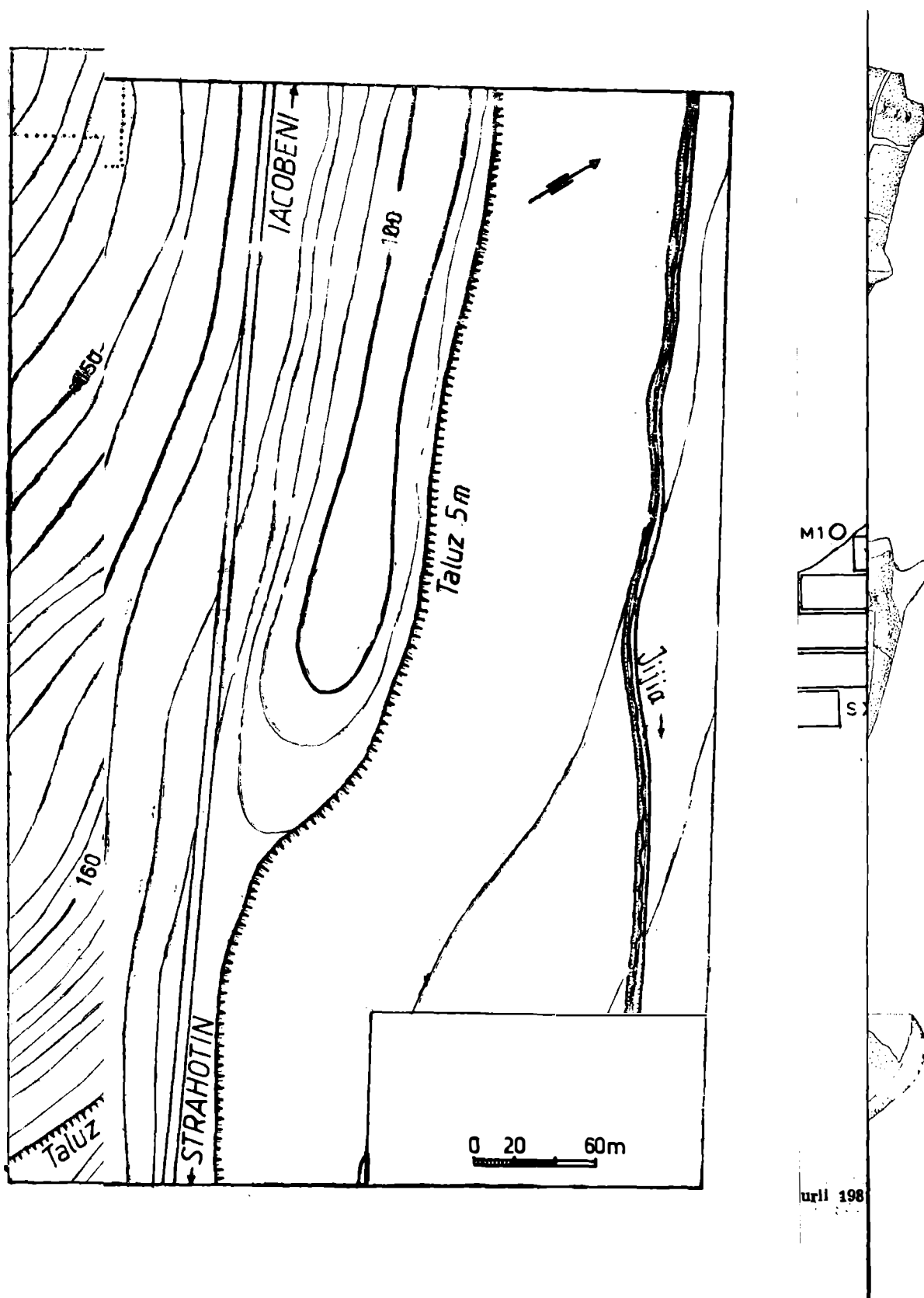

Fig. 3. Vase în formă de clopot folosite drept urne (1, 2, 5); Străchini folosite drept capace de urne (3, 4, 6) sau drept urnă (7) M1(1), M2(2); M4(7); M5(4, 5); M15(6); M16 (3).

Până în prezent s-au descoperit următoarele complexe funerare:

factură grosieră, care nu s-a putut întregi (fig. 7/10).

Mormântul 1.
afla la 1,4 m n
IV. Din acest
ajutorul Școlii
perite întâmplă
După restaura
mentele ceram

1. Vas în fo
drept urnă fi
mîna, din pas
gura este de n
decît fundul va
iar sub buză s
Pe diametrul
proeminente s
vasului este c
suprafață pet
cundare la car
ției. Vasul es
țimea = 250
mm; diametr
inventar: 647

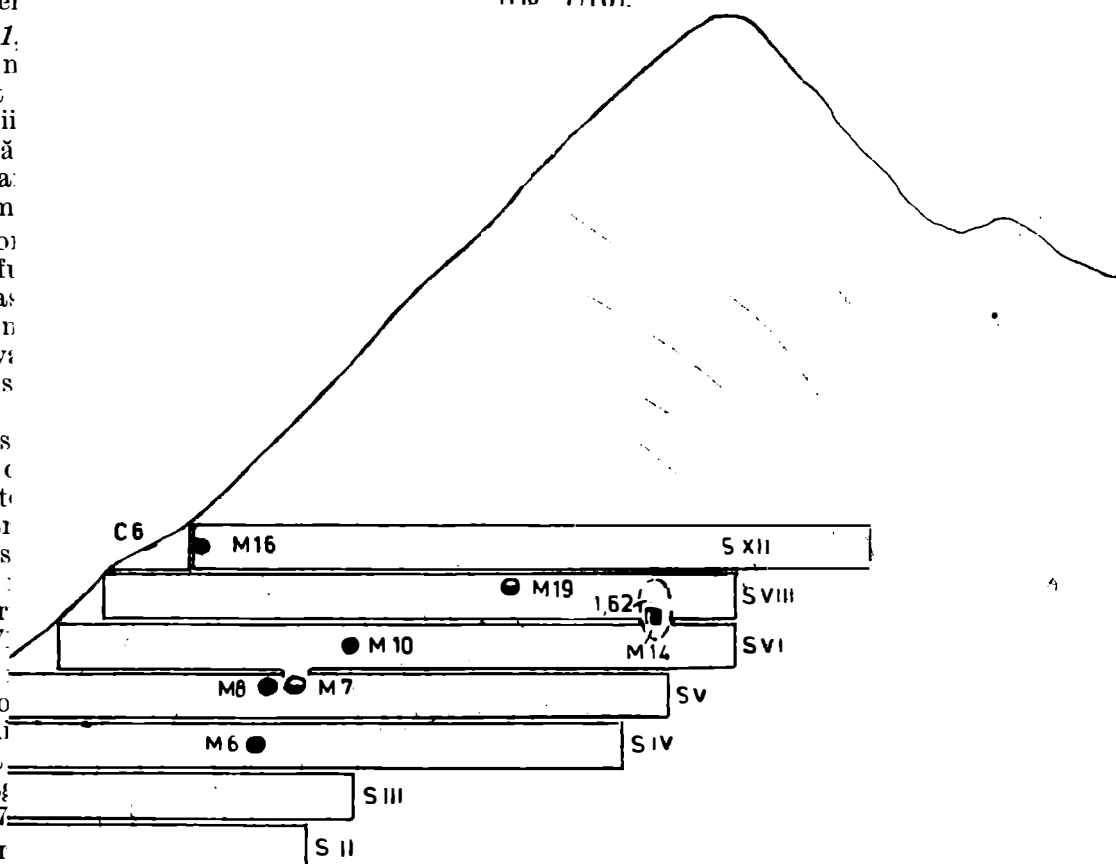
2. Un bloc
săgeți din bro
tratării chimi
trei grupări a
vîrfuri de să
inventar: 647

3. Cîteva fr
buză rotunjit
care a servit
urnă, dar care

Mormîntul
urma alunecă
nord-est de c
fragmente de c
un vas. Au r

1. Vas în fo
poroasă, de c
mai subțire
cu patru pro
de dimensiur
diametrul ma
groasă de 12
este situat un
mai mult se
dreptul proe
de butoni tr
în mijloc. R
fundului vas
înălțimea = 2
diametrul bă
tar = 6476.

2. Fragmer
sub formă c

* I. H. Crișan, *Ceramica daco-getică*, Cluj-Napoca, 1979, p. 65-99.

2. Strachina de marmă înaltă, cu marginea rotunjită și mult îngroșată, trasă spre

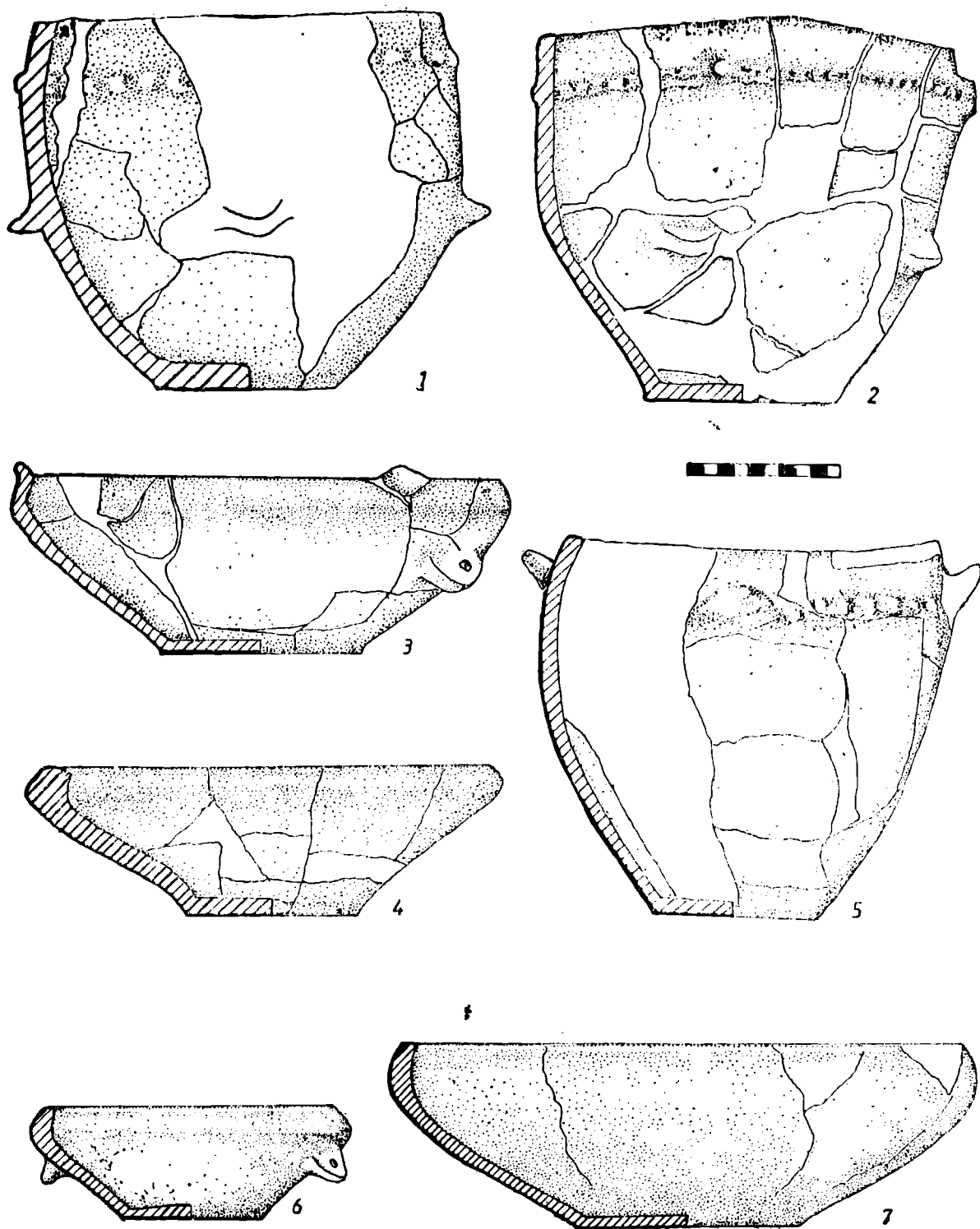

Fig. 3. Vase în formă de clopot folosite drept urne (1, 2, 5); Străchini folosite drept capace de urne (3, 4, 6) sau drept urnă (7) M1(1), M2(2); M4(7); M5(4, 5); M15(6); M16 (3).

interior, lucrată cu mină. Pastă bună, densă, de culoare neagră-cenușie, cu lustru pe fața exterioară. La suprafață, strachina prezintă pete albicioase, produse probabil prin arderea secundară la care a fost supusă. Fundul străchinii este puțin profilat. Întregită din fragmentele ceramice descoperite deasupra urnei (fig. 3/4). Dimensiuni: înălțimea = 90 mm; diametrul gurii = 300 mm; diametrul bazei = 110 mm. Inventar: 6480.

3. Cană lucrată cu mină, avind toarta sub formă de bandă, trasă din buza vasului, puțin înălțată deasupra marginii superioare, celălalt capăt al torții fiind prins pe linia diametrului maxim, ceva mai jos de jumătatea înălțimii vasului. Fundul cunii este profilat. Pasta este bună, de culoare cărămidă-cenușie, cu pete. La suprafață prezintă numeroase plesnituri, produse probabil în timpul arderii secundare. Cana era depusă ca ofrandă, alături de urnă, în partea de sud (fig. 6/5). Dimensiuni: înălțime = 130 mm; diametrul gurii = 100 mm; diametrul bazei = 80 mm. Număr de inventar: 6481.

4. Căniță din pastă fină, lucrată cu mină, avind toarta supraînălțată, în secțiune ovală, culoarea cărămidă. S-a descoperit în interiorul cunii de la nr. 3 (fig. 6/7). Dimensiuni: înălțimea = 90 mm; diametrul gurii = 60 mm; diametrul bazei = 30 mm. Număr de inventar: 6482.

Nu s-a putut distinge forma și nici mărimea gropii mormîntului.

Mormîntul 6 s-a descoperit în caroul 14 al Secțiunii IV, la 10 m sud-sud-est de mormîntul I. În acest mormînt se aflau depuse șase vase (din care cinci întregi sau întregibile), în patru dintre acestea aflindu-se fragmente de oase calcinate. Vasele erau grupate cu distanțe mici între ele, unele chiar lipite. Acesta este singurul mormînt de la Strahotin, pînă în prezent, la care s-a putut observa groapa, de formă ovală, cu diametrul mare de 1,5 m, orientat pe direcția nord-sud, iar diametrul mic de 0,90 m. Adîncimea gropii, cu fundul albiat, era de -0,88 m pentru vasul 5 și de -0,70 m pentru vasul 3. Celelalte vase se aflau la adîncimi intermediare. La extremitatea nordică a gropii, s-a descoperit o lespede de piatră, care ar fi putut servi drept capac de urnă. În acest complex funerar s-au descoperit următoarele obiecte:

1. Oală cu aspect globular, lucrată cu mină, din pastă grosieră, poroasă, cu cioburi pisate, avind pereți groși, buza mult îngroșată, evazată și fundul puțin profilat. Suprafața, acoperită cu o angolă de culoare cărămidă, cu pete negre-cenușii, are aspect grunțuros. S-a păstrat întreg (fig. 4/2), cu mici știrbituri ale buzei. Vasul folosit drept urnă funerară era plasat în centrul grupării de vase, resturile

cinerare umplindu-l pînă la git. Deasupra osemintelor calcinate, mărunțite, se aflau 7 vîrfuri de săgeți cu trei muchii. Dimensiuni: înălțimea = 190 mm; diametrul gurii = 220 mm; diametrul minim (în zona gîtului) = 180 mm; diametrul bazei = 230 mm. Număr de inventar: 6483

2. Strachină mare, depusă cu gura în sus, umplută pînă la jumătate cu resturi cinerare. Lucrată cu mină, din pastă bună, densă, lustruită, neagră-cenușie, cu pete cărămidă. Prezintă mai multe plesnituri, probabil datorate arderii secundare. Are pereții curbați și buza tăiată oblic, îndoită spre interior, fundul profilat, iar sub îndoitura buzei, prezintă o singură proeminență sub formă de limbă, perforată vertical (fig. 4/13). Dimensiuni: înălțimea = 110 mm; diametrul gurii = 340 mm; diametrul buzei = 130 mm. Numărul de inventar: 6491

3. Vas în formă de clopot, din pastă poroasă, cu diametrul fundului reprezentînd 2/3 din diametrul gurii vasului. Sub buza are un brin aplicat, cu creștături mari, oblice, executate cu spatula și patru proeminențe-apucături, orientate în sus. Vasul are culoarea cărămidă-cenușie. A fost descoperit sfîrșit din vechime, ritual, sau poate datorită presiunii terenului, cu fragmentele de oase calcinate răspîndite în jur, însă a putut fi întregit (fig. 4/1). Este evidentă arderea secundară la care a fost supus. Dimensiuni: înălțimea = 260 mm; diametrul gurii = 200 mm; diametrul bazei = 140 mm. Număr de inventar: 6493.

4. Vas în formă de clopot, lucrat din pastă poroasă, asemănător celui anterior. Fundul profilat. Gura spartă pe o bună parte a circumferinței. Arderea secundară este evidentă (fig. 4/5). Dimensiuni: înălțimea = 215 mm; diametrul gurii = 195 mm; diametrul buzei = 130 mm. Număr de inventar = 6494.

5. Strachină de formă bitronconică, din pastă bună, cenușie-cărămidă, cu angolă gălbuie, buza îndoită spre interior, tăiată oblic, păstrînd o singură proeminență (apucătoare) perforată vertical. Vasul a fost descoperit răsturnat pe o parte, fără să conțină oase, fiind folosit probabil ca ofrandă sau capac (fig. 6/6). Dimensiuni: înălțimea = 90 mm; diametrul gurii = 185 mm; diametrul bazei = 97 mm. Număr de inventar: 6504.

6. Fragmente de strachină mare, din pastă bună, de culoare neagră-cenușie, lustruită la exterior. Probabil a folosit drept capac urnei (nr. 4) (fig. 7/8, 11).

7. Lespede de gresie, descoperită în marginea nordică a gropii ovale în care au fost depuse urnele de incinerare și vasele de ofrandă din mormîntul VI. Lespedea, situată la -0,85 m adîncime, ar fi putut servi drept capac uneia dintre urne.

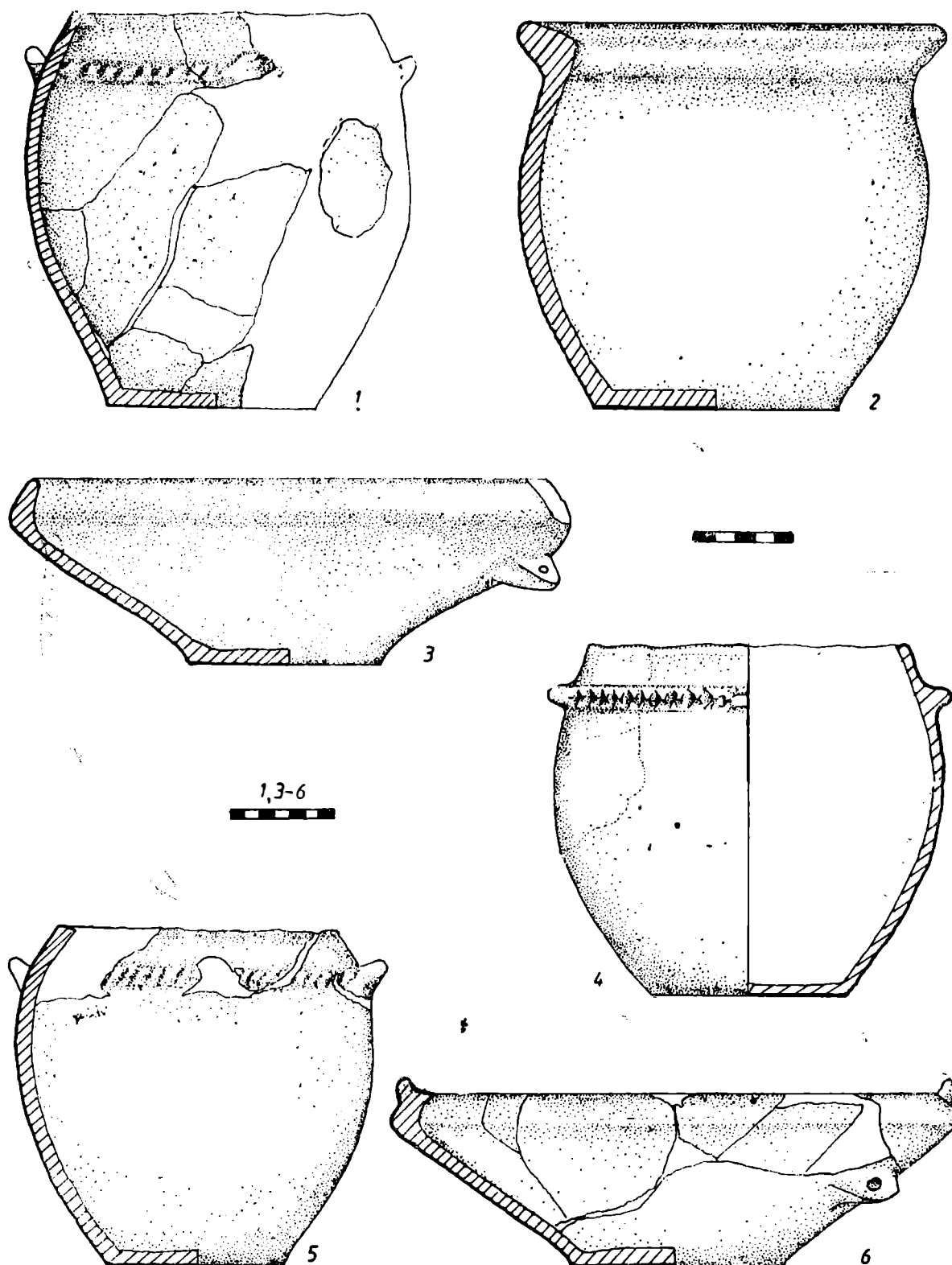

Fig. 4. Vase în formă de clopôt (1, 4, 5); cu aspect globular (2); străchini (3, 6) folosite drept urne (1 – 5) sau capace (6) în M6(1 – 3, 5) și M10(4, 6).

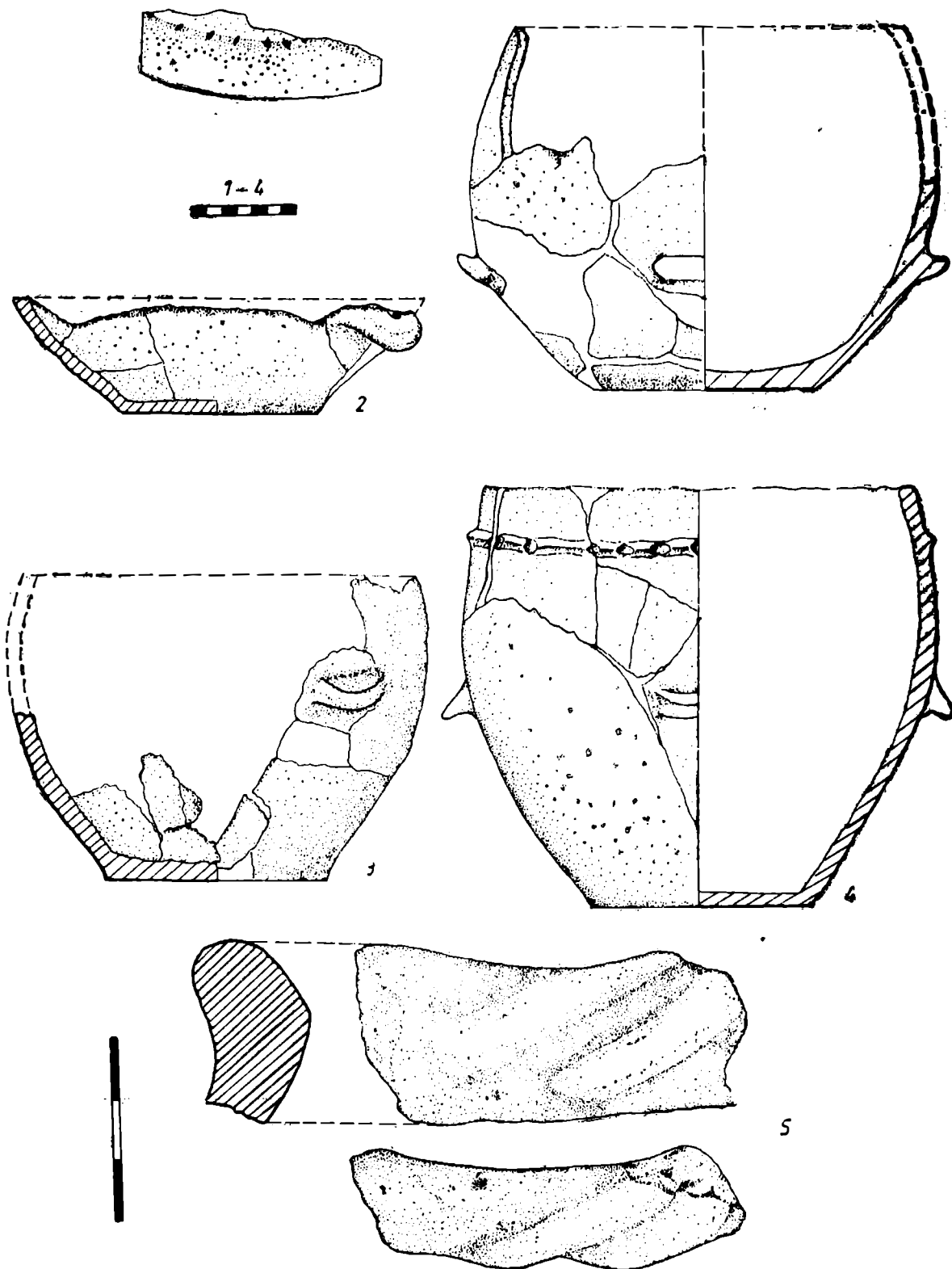

Fig. 5. Vase în formă de clopot (1, 3, 4), strachină fragmentară (2) și buză de strachină, decorată cu caneluri (5) M7 (1); M16 (4); M17 (2, 3, 5).

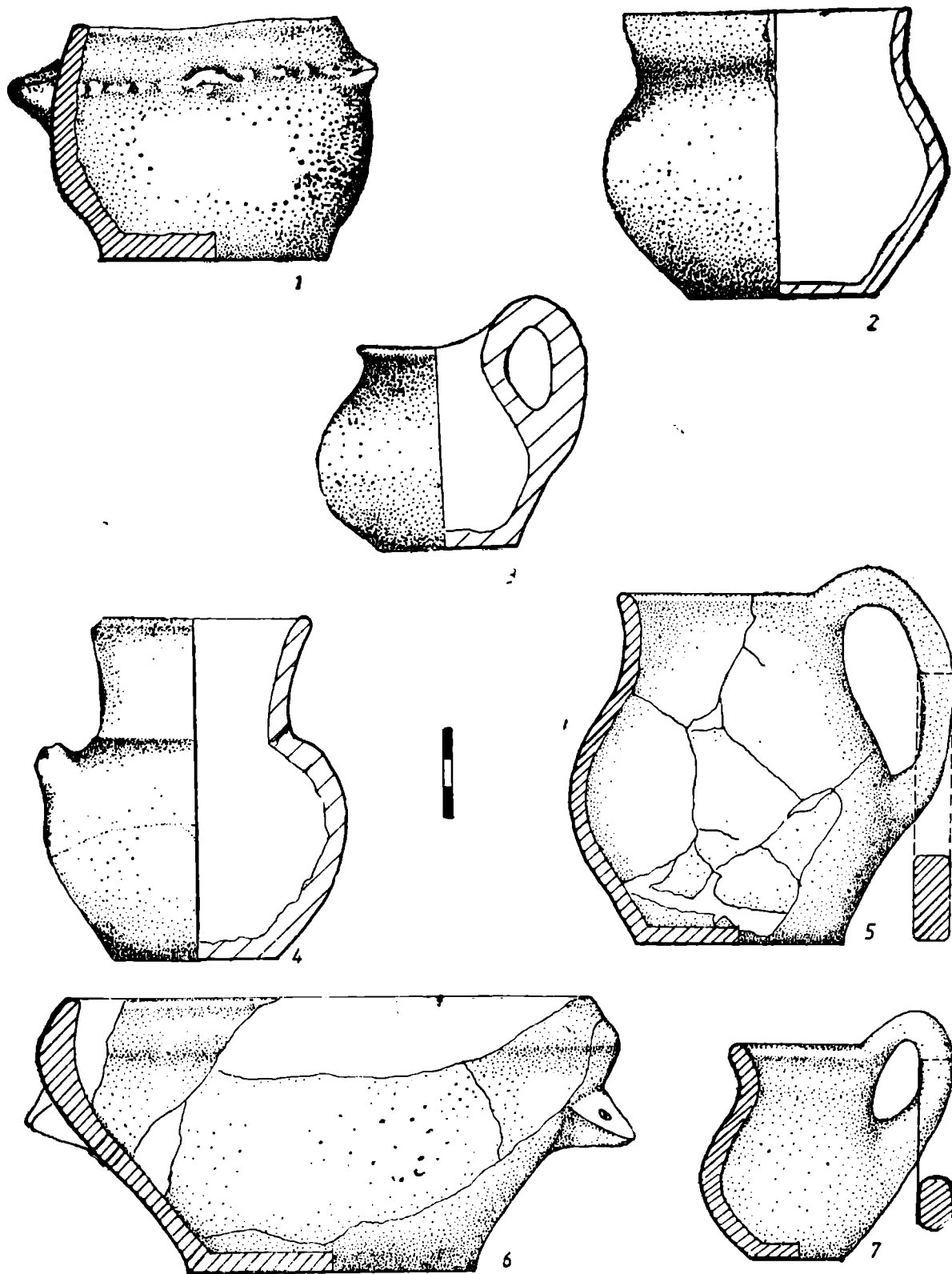

Fig. 6. Vas-borcan (1); căni (3-5, 7); castron (6) și ceașcă (2). Au fost folosite ca urnă (1), capac (6) sau ca vase de ofrandă (2 - 5, 7) în M3 (1), M5 (5, 7), M6 (6), M10 (2) și M15 (3, 4).

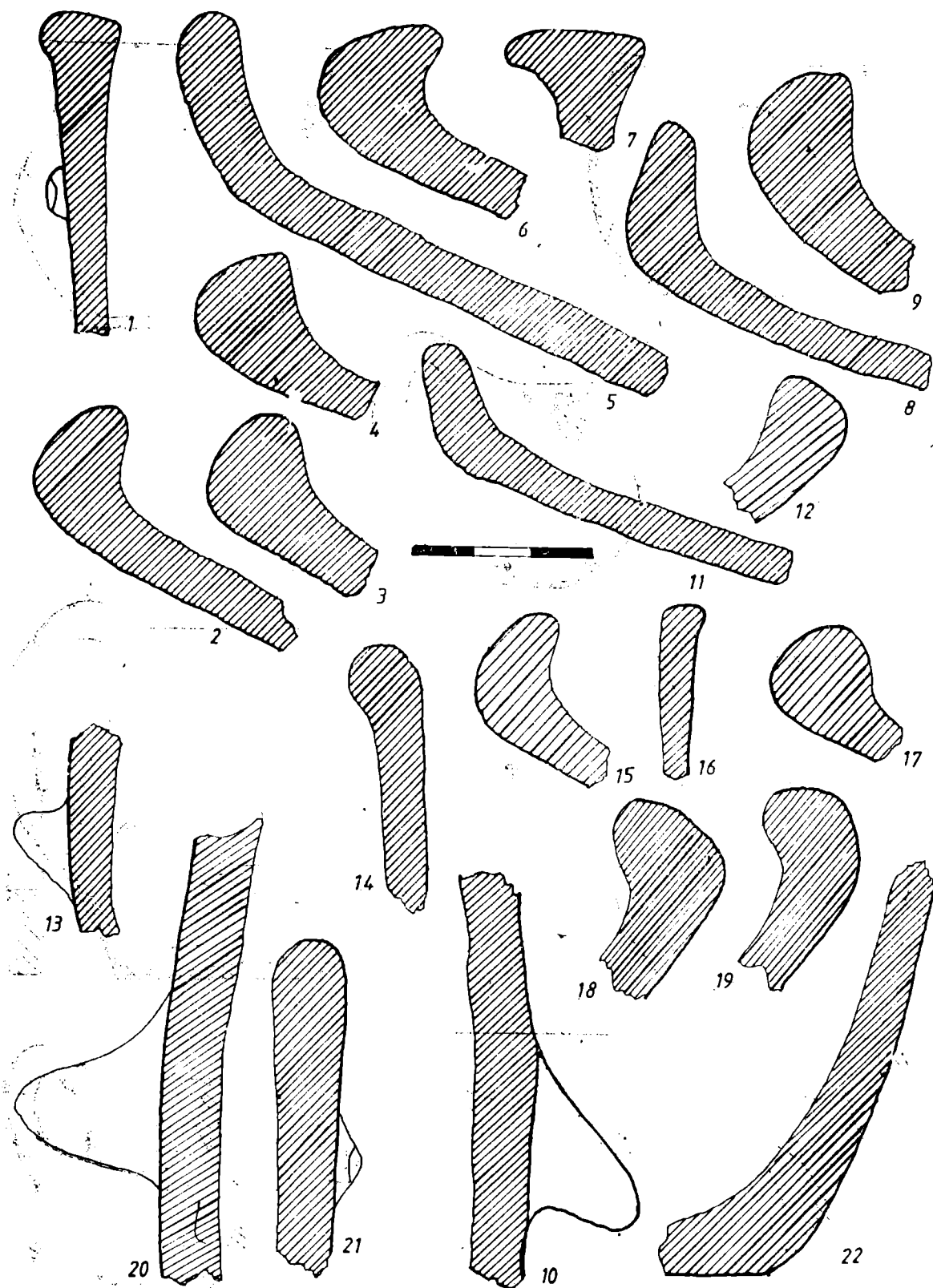

Fig. 7. Profile ale unor fragmente ceramice: vase în formă de clopot (1, 10, 20, 21, 22); străchini cu buza trasă spre interior (5, 8, 11); străchini cu buza rotunjită și mult îngroșată (2 – 4, 6, 9, 12, 15, 17 – 19); vase mărunte (13, 14, 16). M1 (5); M2 (2, 9, 10); M6 (8, 11); M13 (18, 14, 22); M15 (13, 19); M17 (20, 21); M18 (12). Pe traseul S-II (4), S-IV (6, 7), S-X (15, 16), S-XI (17).

8. Virfuri de săgeți din bronz, cu trei muchii, avînd virful prelung, în număr de șapte bucăți, descoperite în vasul de formă globulară (nr. 1), deasupra oaselor calcinate (fig. 8/1—4). Număr de inventar : 6484—6490.

9. Cuțitaș de fier, fragmentar, puternic corodat, descoperit în strachina — urnă (nr. 2) printre resturile cinerare. Număr de inventar : 6492.

10. Cuțitaș de fier, fragmentar (3 fragmente), puternic corodat, descoperit în vasul în formă de clopot de la nr. 4, printre resturile cinerare. Număr de inventar : 6503.

11. Mărgică — pandantiv din bronz, de formă tubulară, cu „coaste” profilate la suprafață, deformată puternic prin acțiunea focului (fig. 8/5), descoperită în aceeași urnă (la nr. 4). Număr de inventar : 6495.

12. Perle de sticlă de formă romboidală (mărgele), perforate longitudinal, de culoare galben-verzuie. În afară de trei exemplare aproape întregi, s-au descoperit în urnă, printre oasele calcinate, numeroase fragmente de mărgele de același fel, deteriorate prin ardere. Număr de inventar : 6498—6500 (găsite în urna 4).

13. *Pendantiv* lucrat dintr-o pietricică plată calcinată, de formă ovală, perforată pe mijloc. Număr de inventar : 6496 (găsită în urna 4).

14. *Mărgică* de formă tubulară lucrată din os. Număr de inventar : 6497.

Ultimele (de la numărul 10 la 14), s-au descoperit cu toate în urna de la numărul 4.

Pe parcursul campaniei de săpături din vara anului 1982 s-au făcut următoarele descoperiri :

Mormîntul 7, aflat pe S. V, caroul 14, la cca 4 m est-sud-est de mormîntul 6. La adîncimea de $-0,50$ m s-au descoperit resturile acestui mormînt de incinerare din care s-au recuperat :

1. Vas în formă de clopot, fragmentar, din pastă poroasă, de culoare cărămidie, a cărui parte superioară a fost distrusă de lucrările agricole. Pe o mică porțiune din partea superioară a vasului se păstrează un fragment al briului aplicat, ornamentat cu alveole. Partea inferioară a vasului s-a păstrat în întregime, avînd cele patru proeminente în formă de limbă cu care a fost împodobit (fig. 5/1). Dimensiuni : înălțimea = 245 mm ; diametrul maxim = 290 mm ; diametrul bazei = 140 mm. Număr de inventar = 7349. Nu s-au putut determina forma și mărimea gropii.

Mormîntul 8 aflat pe aceeași secțiune, în caroul 13, la mai puțin de 1 m spre vest față de mormîntul 7. Nu s-a găsit nici un vas sau alt obiect, în afara unei grămăjoare de oase calcinate, depuse direct pe fundul gropii, la adîncimea de $-0,50$ m.

Mormîntul 9. Urmele acestui mormînt s-au putut observa pe peretele rămas după o proaspătă năruire a malului, la 3 m nord-vest de mormîntul 2. La $-0,45$ m, pe peretele malului a rămas lipit un virf de săgeată din bronz și cîteva fragmente de os calcinat. Restul mormîntului a alunecat în crăpătura deschisă de alunecare.

Virful de săgeată cu trei muchii are numărul de inventar 7360.

Mormîntul 10. În S. VI, la cca 1 m spre est de mormîntul 7, la limita carourilor 13—14 s-a descoperit la adîncimea de $-0,50 - 0,65$ m un nou complex funerar constînd din :

1. Vas în formă de clopot, lucrat cu mîna, din pastă comună de culoare cărămidie-cenușie cu pete, folosit ca urnă. În apropierea buzei (la 3—4 cm) se află aplicat un briu bine profilat, alveolat, întrerupt de patru-proeminente sub formă de limbă, orientate orizontal. Fundul vasului este profilat. (fig. 4/4). Dimensiuni : înălțimea = 232 mm ; diametrul gurii = 223 mm ; diametrul bazei = 127 mm. Număr de inventar : 7350.

2. Virfuri de săgeți cu trei muchii, din bronz, sudate între ele datorită temperaturii mari la care au fost supuse (cel puțin trei la număr), s-au descoperit în urnă, împreună cu fragmentele de oase calcinate. Se poate observa conturul uneia dintre săgeți care aparține aceluiași tip cu cele din mormîntul 6 (cu virful prelung). Număr de inventar : 7361.

3. Strachină mare, lucrată cu mîna, din pastă bună, densă, cu luciu pe ambele fețe. Culoarea neagră-cărămidie, cu pete. Buza este îngroșată și rotunjită spre interior, avînd pe marginea superioară două proeminente mici, orientate oblic, perforate transversal. Fundul strachinii este bine profilat (fig. 4/6). Dimensiuni : înălțimea = 114 mm, diametrul gurii = 347 mm ; diametrul bazei = 143 mm. Număr de inventar : 7351.

4. Cană de mărime mijlocie, lucrată cu mîna, din pastă bună, de culoare cenușie-cărămidie, cu corpul bombat și gîtul cilindric, avînd peretele subțire. Toarta, ruptă, lipsește. Fața exterioară a cîinii este lustruită. Prezintă plesnături și pete, provocate probabil de arderea secundară la care a fost supusă (fig. 6/2). Dimensiuni : înălțimea = 99 mm ; diametrul gurii = 92 mm ; diametrul bazei = 65 mm. Nr. de inventar : 7352.

5. Fragmente de la o altă strachină, din pastă avînd miezul de culoare neagră și suprafața cenușie — cărămidie. Buza strachinii este rotunjită spre interior și mult îngroșată.

Mormîntul 11, în S. VII, caroul 16, la adîncimea de $-0,65$ m. S-au descoperit următoarele :

1. Vas în formă de clopot modelat din pastă poroasă. Are buza „tăiată” oblic, iar la 2,5 cm sub buză se află un briu aplicat, aplatisat, cu

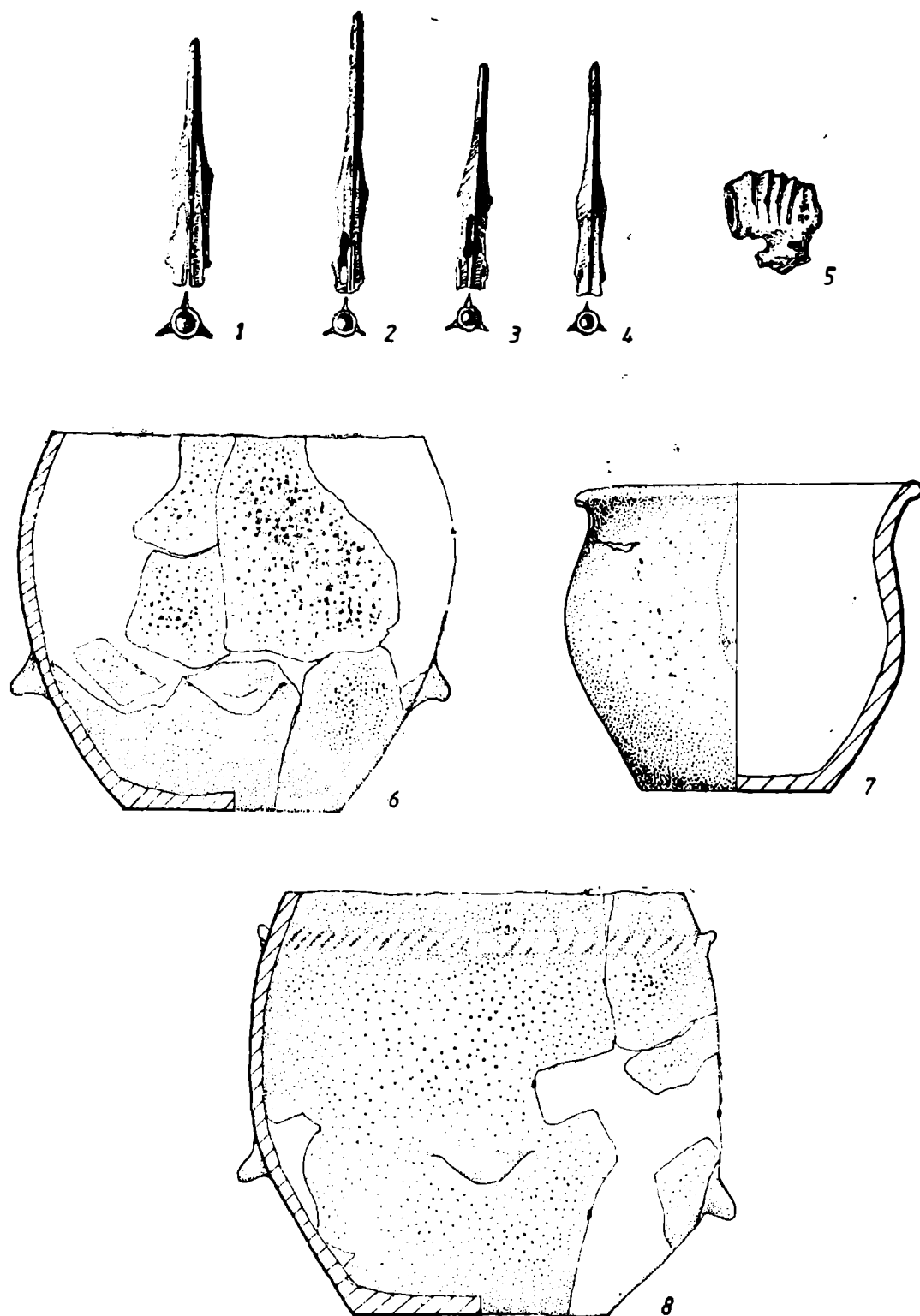

Fig. 8. Vase în formă de clopot (6, 8) și ceașcă (7), virfuri de săgeți cu trei muchii (1 – 4) și mărgică-pandantiv (5) din bronz, M6 (1 – 5); M11 (8); M17 (6); M19 (7).

crestături oblice, întrerupt în dreptul celor patru proeminențe în formă de limbă (situate sub diametrul maxim), de cite o proeminență mică. Vasul prezintă deformări, ca urmare a arderii secundare la care a fost supus. Culoarea sa este cărămizie-cenușie, cu pete negre și albicioase. Dimensiuni: înălțimea = 261 mm; diametrul gurii = 255; diametrul bazei = 144 mm. Numărul de inventar: 7353.

2. Fragmente din strachina care acoperea urna, avind buza mult îngroșată, rotunjită și trasă spre interior, din pastă bună, compactă, lucrată cu mina, avind miezul de culoare neagră, iar la exterior avind culoarea cărămiziu-cenușie.

Nu s-a putut observa conturul gropii mormintului.

Mormîntul 12 este situat tot în S VII, caroul 18 la aproximativ 1 m nord-nord-vest de mormîntul 11. La - 0,38 m adincime s-au descoperit fragmente ceramice și oase calcinate mărunțite. S-au putut culege:

1. Fragmente ceramice aparținînd unui vas în formă de clopot din pastă poroasă, neîntregibil.

2. Fragmente ceramice provenind de la o strachină din pastă neagră, compactă, avind buza mult îngroșată și rotunjită spre interior care nu a putut fi întregită.

Adincimea mică la care se afla mormîntul a făcut ca acesta să fie deranjat în timpul lucrărilor agricole.

Mormîntul 13. Aflat în S IX, caroul 3, la 4 m est - sud-est de mormîntul 11. La adincimea de - 0,40 m, s-au descoperit fragmente ceramice și cîteva fragmente de oase calcinate. S-au cules:

1. Fragmente dintr-un vas mic lucrat din pastă poroasă conținînd multe cioburi pisate, avind culoarea cărămizie, iar la interior prezentînd pete negre. Fundul vasului este rotunjit la interior. Un fragment din zona maximei rotunjimi prezintă o proeminență în formă de limbă, de mici dimensiuni (fig. 7/13, 22). Fragmentele ceramice sînt extrem de sfărîmicioase și vasul nu a putut fi reconstituit.

Mormîntul 14. În S VIII, caroul 25, au apărut urmele unei gropi de formă ovală, avind lungimea de aproximativ 2,25 m și lățimea de aproape un metru, orientată nord - sud. Adincindu-se pînă la - 1,62 m, pe fundul gropii s-au descoperit rămășițele unui mormînt de înhumăție răvășit. Lipsit de alt inventar, în partea sudică a gropii s-au descoperit un craniu de om, fără mandibulă, așezat cu fața în jos. În preajma craniului s-au mai descoperit două fragmente de oase lungi, cîteva vertebre și coaste fragmentare. Oasele nu se aflau în conexiune anatomică.

Mormîntul 15 s-a descoperit S. XIII, la 6 metri nord-vest de mormîntul 13, la adin-

cimea de - 0,75 m. Din acest mormînt provin următoarele piese:

1. Vas în formă de clopot fragmentar, lucrat din pastă poroasă, cu proeminențe în formă de limbă. Nu se poate reconstitui partea superioară a vasului, distrus de lucrările agricole. Fragmentele de oase calcinate dovedesc folosirea acestui vas ca urnă.

2. Strachină cu buza mult îngroșată și rotunjită, trasă spre interior, avind două proeminențe perforate vertical, fixate sub îngroșarea buzei. Pasta este bună, compactă, de culoare neagră la interior și cenușiu-cărămizie la exterior (fig. 3/6). Se afla depusă cu gura în sus, avind în ea cîteva fragmente de oase calcinate. Dimensiuni: înălțimea = 76 mm; diametrul gurii = 185 mm; Număr de inventar = 7354.

3. Cană din pastă bună, compactă, lucrată cu mina. Forma corpului este ovoidală, iar gîtul este cilindric, cu buza evazată (fig. 6/4). După ruptură, toarta a fost suprainălțată, iar secțiunea acesteia era rotundă sau ovoidală. Forma vasului este elegantă. Dimensiuni: înălțimea (fără toartă) = 110 mm; diametrul gurii = 81 mm; diametrul bazei = 55 mm. Număr de inventar: 7355.

4. Căniță, păstrată întreagă. Lucrată din pastă bună, de culoare neagră-cărămizie. Forma vasului este pintoasă, cu gîtul scurt și baza subțiată, puțin evazată. Tortița, suprainălțată, este prinsă la partea inferioară, pe linia bombării maxime, la jumătatea înălțimii vasului. Secțiunea tortiței este ovală (fig. 6/3). Dimensiuni: înălțimea = 69 mm (fără toartă), diametrul gurii = 53 mm; diametrul bazei = 44 mm. Număr de inventar: 7356.

5. Fragmente de strachină cu buza îngroșată, rotunjită spre interior (fig. 7/18 - 19) provenind de la două exemplare diferite.

Mormîntul 16. În peretele dintre S XII și caseta 6, la 8 m nord de mormîntul 7, s-a descoperit, la adincimea de - 0,80 m, un complex funerar documentat prin:

1. Vas în formă de clopot din pastă poroasă, cu un briu aplicat la 3,5 cm sub buză, cu alveole rare, dispuse la distanțe inegale, iar la jumătatea înălțimii vasului, cu patru proeminențe sub formă de limbă, orientate în jos (fig. 5/4). Dimensiuni: înălțimea = 282 mm; diametrul gurii = 271 mm; diametrul bazei = 148 mm; Număr de inventar = 7357.

2. Strachină, lucrată cu mina, din pastă bună, compactă, de culoare neagră la interior și cărămizie la exterior, avind pereții relativ subțiri, buza îngrijit modelată cu trei proeminențe mici orientate în sus și o proeminență perforată vertical dispusă pe jumătatea superioară a strachinii (fig. 3/3). Dimensiuni: înălțimea = 122 mm; diametrul gurii = 306 mm; diametrul bazei = 133 mm. Număr de inventar: 7358.

3. Fragmente de la o strachină cu buza îngroșată, rotunjită spre interior.

4. Fragmente de la un alt vas în formă de clopot.

Mormîntul 17. În S XIII caroul 22, la 20 m nord-vest de mormîntul 15, s-au descoperit la adîncimea de 0,50 m urmele unui complex funerar.

1. Vas în formă de clopot, lucrat din pastă poroasă, avînd dispuse pe partea inferioară, patru proeminențe sub formă de limbă, orientate în jos. Pe fragmentul păstrat din zona superioară a vasului se observă urma unui briu, distrus prin corodare. Dimensiuni: înălțimea = 231 mm; diametrul gurii = 243 mm; diametrul bazei = 132 mm. Număr de inventar: 7359.

2. Fragmente de strachină cu buza mult îngroșată și rotunjită spre interior.

3. Fragmente dintr-un al doilea vas în formă de clopot cu proeminențe și briu alveolat (fig. 7/20 — 21) care nu a putut fi întregit.

4. Fragment dintr-o strachină cu buza mult îngroșată și ornamentată cu caneluri piezișe, de tradiție hallstattiană (fig. 5/5). Număr de inventar: 7362.

Mormîntul 18. Tot în S XIII, la cca 1 m sud-est de mormîntul 17, la aceeași adîncime (0,50 m) s-au descoperit fragmente ceramice din următoarele vase:

1. Vas în formă de clopot, folosit ca urnă, care nu a putut fi întregit.

2. Strachină cu buza mult îngroșată rotunjită spre interior, care de asemenea nu a putut fi întregită. (fig. 7/12).

3. Cană din pastă bună, compactă, de culoare neagră, cu pereții subțiri, toarta în formă de bandă cu secțiunea ovală. Pe fragmentele din zona umărului se observă un decor geometric lustruit. Număr de inventar: 7363.

Mormîntul 19. În S VIII, la 7 m est — nord-est de mormîntul 10, în carourile 18 — 19, s-au descoperit începînd de la adîncimea de — 0,55 m, fragmente de oase de animal, iar la — 0,90 m s-a descoperit o ceașcă din pastă poroasă, de culoare neagră, cu pereții subțiri (fig. 6/7) avînd buza răsfrîntă în afară. În apropierea ceștii s-au descoperit cîteva fragmente de oase calcinate, depuse direct pe fundul gropii.

În afara celor 19 mormînte descoperite pînă în prezent, descrise mai sus, s-au mai descoperit în S X, în caroul 4 și în S XI, caroul 22, cîte o groapă cu diametrele de cca 1,25 m și adîncimea de — 1,45 m, avînd forma unor pungi (mai strînse la gură), foarte sărace ca inventar. S-ar părea că aceste gropi ar delimita marginea necropolei, acest lucru rămî-nînd să fie confirmat sau dimpotrivă, înfirmat, pe parcursul cercetărilor ulterioare.

Groapa nr. 1, în S XI, a fost umplută aproape în întregime cu pămînt. La aproximativ

— 1 m adîncime, în umplutura gropii s-a descoperit un fragment de os calcinat. Pămîntul de umplutură al gropii mai conținea o oarecare cantitate de cenușă.

Groapa nr. 2, aflată în S X, caroul 4 are conținutul asemănător cu cel al gropii precedente: la adîncimi diferite, se aflau în umplutură fragmente infime de oase calcinate și de vase, chirpicii, cenușă și cărbuni foarte mărunți. Dimensiunile acestei gropi sînt asemănătoare cu cele ale gropii precedente.

Punem aceste două gropi, pe scema unui ritual care, în stadiul actual al cercetării, încă nu poate fi reconstituit.

Asupra inventarelor descoperite în mormintele de la Strahotin, facem aprecieri sumare intrucît se pare că pe parcursul a încă două-trei campanii se va epuiza întreaga necropolă, putînd face atunci, cu prilejul raportului definitiv, o situație exactă. Cele mai frecvente piese descoperite sînt vasele de lut lucrate cu mina. Acestea aparțin potrivit tipologiei alcătuită de I. H. Crișan fazei I (veche) a ceramicii dacice, cronologic încadrîndu-se în sec. V — IV î.e.n.

Majoritatea pieselor ceramice descoperite sînt vasele în formă de clopot, din pastă poroasă, toate împodobite sub buză cu un briu aplicat, cu alveole sau crestate oblice. O bună parte dintre acestea au sub diametrul maxim patru proeminențe în formă de limbă. Majoritatea acestor vase au fost folosite ca urne cinerare.

Străchinile de asemenea s-au găsit în multe mominte, folosite drept capac al urnelor, alteori drept urne, ca vase de ofrandă sau vase sparte ritual, cu prilejul funeraliilor. În mormintele de la Strahotin s-au descoperit mai multe tipuri ale acestui vas, toate cu buza adusă spre interior: strachina mare, din pastă bună, cu perețele subțire, buza cu marginea modelată îngrijit cu spatula, dînd impresia unei tăieturi oblice, îndoită puțin spre interior și o variantă a acestui tip avînd sub îndoitura buzei o proeminență perforată vertical. Străchinile de acest tip, cu sau fără apucătoare perforată, au mici proeminențe pe buza vasului. Aceste variante ale străchinilor mari au culoarea cenușie-cărămizie, petele fiind obținute probabil în urma arderii secundare pe rug. Variante mijlocii și mici ale străchinii cu buza mult îngroșată și rotunjită spre interior sînt de obicei fără proeminențe sau apucători prinse pe corp, într-un singur caz pînă acum descoperindu-se o strachină de acest tip cu două apucători perforate vertical. Aceste străchini sînt lucrate din pastă relativ bună, compactă, cu miezul de culoare neagră, exteriorul relativ lustruit avînd culoarea cenușie-albicioasă, cu pete mai închise. Un alt tip de strachină descoperită în necropola de la Strahotin, de mărime relativ-mică, dar adîncă, proporțional, are forma

bitronconică. Un singur fragment de strachină cu buza îngroșată și rotunjită, lucrată dintr-o pastă mai bună decât tipul respectiv, este împodobit cu două caneluri dispuse oblic pe buza vasului. Străchinile cu buza îngroșată prezintă o pronunțată tradiție hallstattiană.

Cămile din pastă bună, de aceeași factură cu cea a străchinilor, au de obicei toarta puțin suprainălțată, culoarea cenușie-cărmizie relativ lustruită la exterior, forme în general elegante, de mărime mică sau mijlocie. O singură cană fragmentară a fost împodobită cu un decor geometric lustruit. În general cămile au fost depuse ca ofrande lângă urnele funerare, iar în unele cazuri aceste vase au fost sparte intenționat (mormintul 18). Toarta cănilor este lustruită, din bandă ori din sul cilindric, sau în secțiune oval.

În afara acestor tipuri ceramice s-au descoperit și piese singulare de oale cu aspect globalar, sau vase-borcan și o ceașcă fără toartă.

Întreaga gamă de vase își găsește analogii în spațiul geto-dacic, analogiile cele mai apropiate găsindu-se în necropola de la Slobozia-Onești⁵ și în cetatea a II-a de la Stințești — Botoșani⁶, unde s-au descoperit câteva piese asemănătoare celor de la Strahotin, Piese asemănătoare s-au descoperit și în Basarabia, la Hanska, Mateuți și Butuceni⁷. Piese ceramice de la Cluj-Mănăstur⁸ și mai recent de la Biharea⁹, ca și cele de la Frumușița¹, Enisala¹¹, Gura Canliei, Telița¹², Bosanci¹³ etc., demonstrează unitatea culturală a geto-dacilor pe întregul areal al etnografiei poporului român¹⁴.

Dintre celelalte piese de inventar, mai frecvente sînt virfurile de săgeți, descoperite în patru morminte pînă în prezent. Se remarcă tipul se săgeți cu virful prelung, descoperite în mormintele 6 și 10, pentru care încă nu au fost găsite analogii. Tipul acesta de săgeată se apropie numai de cele descoperite la Băița

în Transilvania, adică cel mai tirziu tip de săgeată de bronz cu trei muchii descoperite pînă în prezent în spațiul intracarpatic.

Obiectele de inventar din necropola de la Strahotin — „Ponoare” deși par evolute față de cele similare din necropola de la Slobozia, prezintă elemente de tradiție hallstattiană mai bine conservate în tehnica modelării ceramicii.

Pe baza descoperirilor de pînă în prezent necropola poate fi încadrată cronologic, desul de larg, în a doua jumătate a sec. V și în tot sec. I î.e.n.

LA NÉCROPOLE GÉTIQUE DE STRAHOTIN, DÉP. DE BOTOȘANI

RÉSUMÉ

Au printemps du 1981 on a découvert par hasard une nécropole plane d'incinération en urnes, sur le plateau de la colline „Ponoare” à Strahotin, comm. de Dingeni.

La nécropole a été détruite partiellement par les éboulements de terre.

Jusqu'en 1981 et 1982 on a découvert 18 tombes, dont 16 planches d'incinération en urnes, une aux restes cinéraires déposés directement sur le fond de la tombe et une autre (la seule jusqu'à présent) d'inhumation qui n'a pas d'inventaire probalement bouleversée, se trouvant à la périphérie du cimetière.

La nécropole sera fouillée entièrement les années suivantes. Selon les résultats obtenus jusqu'à présent, la nécropole de Strahotin — „Ponoare”, est l'une des plus importantes de la région, ayant des analogies dans tout l'espace gétique. L'inventaire des 16 tombes d'incinération en urnes date la nécropole largement, dans la deuxième partie du Ve s. et au IVe s. — av.n.e.

EXPLICATION DES FIGURES

Fig. 1. Strahotin-Dingeni. Necropola getică, sec. V — IV e.n.

Fig. 2. La nécropole gétique de Strahotin-Dingeni. Plan des fouilles de 1981 — 1982.

Fig. 3. Vases-cloche utilisés comme urne (1, 2, 5); écuclles utilisées comme couvercle d'urne (3), 49, ou comme urne (7); T1 (1); T2 (2); T4 (7); T5 (4, 5); T15 (6); T16 (3).

Fig. 4. Vases-cloche (1, 4, 5); golbulaires (2); écuclles (3, 6) utilisés comme urne (1 — 5) ou comme couvercles (6) dans T6 (1 — 3, 5) et T10 (4, 6).

Fig. 5. Vases-cloche (1, 3, 4), écuclle fragmentaire (2) et bord d'écuelle, décorée de cannelures (5), T7 (1); T16 (4); T17 (2, 3, 5).

Fig. 6. Vases-bocal (1); brocs (3 — 5, 7); casserole (6) et tasse (2). Ils ont été utilisés comme urne (1), couvercle (6) ou comme vases d'offrande (2 — 5, 7) dans T3 (1), T5 (5, 7), T6 (6), T10 (2) et T15 (3, 4).

Fig. 7. Profils de fragments céramiques: vases-cloche (1, 10, 20, 21, 22); écuclles au bord lité à l'intérieur (5, 8, 11); écuclles au bord épais et arrondi (2 — 4, 6, 9, 12, 15, 17 — 19); vases menus (13, 14, 16). T1 (5); T2 (2, 9, 10); T6 (8, 11); T13 (13, 14, 22); T15 (18, 19); T17 (20, 21); T18 (12); Au trajet de S II (4), S IV (6, 7), S X (15, 16), S XI (17).

Fig. 8. Vases-cloche (6, 8) et tasse (7), pontes de flache à trois dos (1 — 4) et perle-pendantif (5) en bronze, T6 (1 — 5); T11 (8); T17 (6); T19 (7).

⁵ C. Buzdugan, *Carpica*, 1, 1968, p. 77—94, fig. 2—5.

⁶ A. Florescu și S. Rață, *sterc. Succava*, 1969, p. 10—18.

⁷ V. L. Lăpușnean, I. T. Niculiță, M. A. Romanovskaia, *Pameatniki rannego jeleznoo veka*, Chișinău, 1974.

⁸ I. H. Crișan, *Ceramica daco-getică*, București, 1969, p. 65.

⁹ S. Dumitrașcu, în *Studii Dacice*, Cluj-Napoca, 1981, p. 119—123.

¹⁰ M. Petrescu-Dimbovița, SCȘ — Iași, 4, 1953, 1—4, p. 500 și urm., fig. 3/1.

¹¹ G. Simion, *Peuce*, 2, 1971, p. 63—129.

¹² G. Simion și Gh. Cantacuzino, *Materiale*, 8, 1962 p., 373—382.

¹³ M. Ignat, SCIV, 24, 1973, 3, p. 533—536, fig. 2/2.

¹⁴ D. Protase, *Riturile funerare la daci și daco-romani*, București, 1971, passim.

¹⁵ V. Vasiliev, *Sciții agatirși pe teritoriul României*, Cluj, 1980, p. 74, p. 1.9/13.

